

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	128-24/261537
Otsuse kuupäev	31.07.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	UAB Baltic Ground Services vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Tallinna Lennujaamas maapealse käitlusteenuse osutamine: pagasikäitlus ja perroonikäitlus“ (viitenumber 261537) hankija otsusele tunnistada edukaks AVIATION GROUND HANDLING SERVICES pakkumus
Menetlusosalised	Vaidlustaja, UAB Baltic Ground Services, esindaja Vytautas Čekanavičius Hankija, Riigi Tugiteenuste Keskus, esindaja Kati Eller Kolmas isik, AVIATION GROUND HANDLING SERVICES, esindaja Laurent Levaux
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

1. Jätta rahuldamata UAB Baltic Ground Services vaidlustus Riigi Tugiteenuste Keskuse riigihankes „Tallinna Lennujaamas maapealse käitlusteenuse osutamine: pagasikäitlus ja perroonikäitlus“ (viitenumber 261537).
2. Jätta UAB Baltic Ground Services poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 15.09.2023. a avaldas Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi ka Hankija) kontsessioonilepingu sõlmimise menetlusega riigihanke „Tallinna Lennujaamas maapealse käitlusteenuse osutamine: pagasikäitlus ja perroonikäitlus“ (viitenumber 261537) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks teised riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Hindamismetoodika.
Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 30.11.2023. a, esitasid pakkumuse UAB Baltic Ground Services, AVIATION GROUND HANDLING SERVICES ja Havas Zemaljske Usluge d.o.o.
2. 20.06.2024. a otsusega tunnistas Hankija edukaks AVIATION GROUND HANDLING SERVICES pakkumuse.

3. 29.06.2024. a laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) UAB Baltic Ground Services (edaspidi ka Vaidlustaja või BGS) vaidlustus Hankija otsusele tunnistada edukaks AVIATION GROUND HANDLING SERVICES (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

Vaidlustuskomisjon tagastas vaidlustuse puuduste kõrvaldamiseks. Vaidlustaja kõrvaldas puudused vaidlustuses 03.07.2024. a.

4. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 10.07.2024 kirjaga nr 12.2-10/128 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 15.07.2024 ja neile vastamiseks 18.07.2024. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks ja teiseks tähtpäevaks täiendavaid seisukohti ei esitatud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **UAB Baltic Ground Services**, vaidlustuses põhjendatakse taotlust alljärgnevalt.

5.1. Hankija hindas pakkumusi ebaõigesti.

5.2. Hindamiskriteerium *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid*.

5.2.1. Hankija põhjendas Vaidlustaja pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi a) alusel järgmiselt:

Esitatud tehnika sobib teenuse osutamiseks. Kuid esitatud tehnika ei ole kvaliteetse teenuse tagamiseks ammendav. Kuna esitatud on üks puksiir, siis rikke korral kaasneb oluline risk, et õhusõidukid ei saa lennujaamast lahkuda, mis toob kaasa teenuse seiskumise. Puksiiri olemasolu on kriitilise tähtsusega.

Vaidlustaja põhjendab ühe puksiiri kasutamist:

1) otsus lisada esialgsesse pakkumusse ainult üks puksiir põhineb kliendi portfelli põhjalikul hindamisel. Esimese aasta jooksul on eeldatav kliendiportfell suhteliselt väike, mis võimaldab kasutada väiksemat hulka seadmeid. See võimaldab hallata suuri kulusid, mis on seotud maapealse teeninduse loomisega Tallinna lennujaamas;

2) kasutades esialgu vaid üht puksiiri, saab BGS pakkuda klientidele konkurentsivõimelisemat hinda. Selline lähenemisviis aitab tasakaalustada tegevuskulusid, pakkudes samal ajal kvaliteetset teenust. Eesmärk on muuta BGS-i teenused atraktiivsemaks, ilma et see tooks kaasa kompromisse kvaliteedi osas;

3) pakutav puksiir on täiesti uus ja toodetud usaldusväärne lennundustehnika tootja poolt. See tagab seadme töökindluse ja tõhususe, vähendades kasutusvigade tõenäosust;

4) puksiiri rikke korral on BGS kehtestanud protokollid, et tagada teenuse järjepidevus. Täpsemalt, koostöö lennujaama teise maapealse teeninduse ettevõtjaga (lennujaama maapealse teeninduse üksus). Selline vastastikuse abi kokkulepe on BGS-i käitatavate lennujaamade puhul tavaline ja põhineb ühisel eesmärgil säilitada lennujaama tõrgeteta toimimine. Koostööd tegevate maapealse teenindus ettevõtjate osutatud abi hüvitatakse, mis tagab, et klientidele ei teki lisakulusid. Nagu on mainitud ka BGS-i pakkumuse osas *Lisaväärtused*, on olemas võimalus seadmete ühiskasutuseks. Seda algatust hinnati positiivselt hankemenetluse käigus toimunud ametlikul visiidil lennujaama. Seadmete ühiskasutus võimaldab jagada ressursse ja seadmeid teiste käitlejatega, tagades teenuste usaldusväärsuse ja paindlikkuse;

5) algselt ühe puksiiri kasutuselevõtt on kaalutletud otsus, mille eesmärk on tasakaalustada kulutasuvus ja teenuse kvaliteet. Situatsiooniplaanid ja koostööstrateegiad vähendavad tõhusalt teenuse osutamise häirete riski.

Eeltoodud põhjendustel taotleb Vaidlustaja punktide vähendamise läbivaatamist alakriteeriumi a) osas, kuna BGS-i lähenemisviis tagab kvaliteetse teenuse strateegilise planeerimise, kvaliteetsete seadmete ja tugevate meetmete abil.

5.2.2. Hankija põhjendas Vaidlustaja pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi c)¹ alusel järgmiselt: *Valemi kohane maksimaalne*

¹ Vaidlustaja on vaidlustuses ekslikult viidanud alakriteeriumile b).

keskmise vanus on 5.7 a. Hindamismetoodika kohaselt saab enim väärtuspunkte pakkumus, milles tagatakse kõigist pakkumustest kõige madalama keskmise vanusega käitlustehnika ja sõidukid. Sellest eesmärgist tulenevalt saab pakkumus proportsionaalselt 7,89 punkti. Vaidlustaja selgitab BGS-i lähenemisviisi loogikat ja kulutasuvust võrreldes Kolmanda isiku lähenemisviisiga:

1) BGS-i pakkumus ja kavandatud maapealse käitlusteenuste osutajatele mõeldud seadmed vastavad täielikult Tallinna lennujaama „Taristu kasutustingimused maapealsete käitlusteenuste osutajatele“ sätestatud nõuetele. Lennundussektoris kasutatavad uued seadmed on enamasti kasutusel vähemalt 7 aastat ja kui neid seadmeid nõuetekohaselt hooldatakse, võivad need töötada ka pikema aja jooksul;

2) Kolmanda isiku lähenemine uuemate seadmete hooldusele lepingu lõpu poole ei ole praktiline ega vasta tegelikule olukorrale. Seadmete pidev uuendamine või nende uuendamine lepingu lõpu poole, et säilitada madalam keskmine vanus, tooks kaasa oluliselt suuremad kulud, mis lõppkokkuvõttes koormaks kliente kõrgemate teenustasudega. Lisaks sellele ei ole Kolmanda isiku esitatud seadmete kasutuselevõtukava siduv, mis muudab Kolmanda isiku lähenemisviisi ebatõenäoliseks ja potentsiaalselt eksitavaks. Mittesiduv olemus võimaldab esitada idealiseeritud stsenaariumi, millest tegelikkuses ei pruugi kinni pidada, mis võib viia teistsuguse lähenemisviisini ning ohustada teenuse kvaliteeti ja kulutasuvust;

3) BGS-i strateegia tagab, et tegevuse käivitamisel kasutatakse uusi seadmeid, mis seejärel amortiseeruvad lepinguperioodi jooksul. Selline lähenemisviis on realistlikum ja majanduslikult elujõulisem, võimaldades pakkuda klientidele konkurentsivõimelist hinda, tegemata järeleandmisi teenuse kvaliteedis;

4) kasutades alguses täiesti uusi seadmeid tagab BGS töökindluse ja suure jõudluse kriitilises algaasis. Kuna seadmed amortiseeruvad aja jooksul, jäävad need siiski vastuvõetavatesse käitamisstandarditesse, tagades tasakaalu kulude ja kvaliteedi vahel kogu lepingu kestuse jooksul;

5) alakriteeriumis a) nõuti lepingu esimeseks kaheks aastaks kavandatud varustuse märkimist. Seega on loogiline, et seadmete keskmine vanus tuleks arvutada ka selle esimese 2-aastase perioodi kohta, mitte kogu lepingu kestuse kohta.

Eeltoodud põhjenduste alusel taotleb Vaidlustaja selle osa eest antud punktide läbivaatamist. BGS-i lähenemisviis tagab seadmete realistliku, loogilise ja kulutasuva haldamise, mis toob kasu nii tegevuse tõhususele kui ka klientide kulustruktuurile. Lisaks tuleks arvesse võtta Kolmanda isiku seadmete kasutamise kava mittesiduvat ja potentsiaalselt eksitavat iseloomu.

5.3. Hindamiskriteerium Äriplaan

5.3.1. Hankija põhjendas Vaidlustaja pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi Äriplaan alakriteeriumi a) alusel järgmiselt: *Pakkumuses on nähtav pakkuja selge arusaam sihtturust, mis võtab arvesse kohalikku eripära. Realistlik plaan klientide teenindamiseks kohalikul turul. Kirjeldatud on põhjalikult sihtturgu, arvestatud on majandus- ja lennuliiklus- ning taristu arenduse prognoosidega.*

BGS rõhutab oma lähenemisviisi eeliseid võrreldes Kolmanda isiku lähenemisviisiga:

1) BGS-il on selles piirkonnas ulatuslik kogemus, mis annab põhjalikud teadmised turu dünaamikast, klientide vajadustest ja operatiivsetest väljakutsetest. Need kohalikud teadmised on realistliku ja tõhusa äriplaani väljatöötamisel üliolulised. Kolmas isik ei tegutse kõnealuses piirkonnas ega seda ümbritsevas piirkonnas, mistõttu kogemuste puudumine selles piirkonnas piirab oluliselt Kolmanda isiku arusaamist kohalikust turust, mistõttu tema äriplaan ei ole nii hästi seotud kohaliku tegelikkusega;

2) BGS-i meeskond osales aktiivselt ametlikul pakkumisvisiidil, saades vahetu ülevaate lennujaama infrastruktuurist, tegevuskeskkonnast ja erinõuetest. See visiit võimaldas BGS-il kohandada äriplaani kohalikele kontekstile, tagades realistliku ja teostatava lähenemisviisi. Kolmas isik ei osalenud ametlikul pakkumisvisiidil. See näitab, et Kolmas isik ei ole piisavalt hästi kursis Tallinna lennujaama ja selle infrastruktuuriga, mis on usaldusväärse äriplaani koostamiseks hädavajalik;

3) BGS-i äriplaan sisaldab sihtturu põhjalikku analüüsi, mis hõlmab majandus- ja lennuliikluse prognoose ning infrastruktuuri arengut. See analüüs põhineb kohalikel andmetel ja suundumustel, mis tagab, et BGS-i kava on realistlik ja kooskõlas piirkonna kasvuväljavaadetega. Arvestades piirkondliku kohaloleku puudumist ja osalemata jätmist ametlikul pakkumisvisiidil, on ebatõenäoline, et Kolmas isik saaks esitada sama üksikasjaliku ja täpse äriplaani kohalike turutingimuste kohta.

Eeltoodu põhjal on ilmne, et BGS-i lähenemisviis näitab selget arusaamist sihtturust ja kohalikest eripäradest, mida toetab piirkondlik kogemus ja aktiivne osalemine

hankemenetluses. Kolmanda isiku lähenemisviis, millel puudus nii kohalik kohalolek kui ka teadmised lennujaamast, samuti ei leidnud Kolmas isik aega lennujaama külastuseks, ei oleks võrreldav BGS-i lähenemisviisi sügavuse ja realistlikkusega. Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolusid, taotleb BGS Kolmanda isiku pakkumusele antud punktide ümberarvutamist, võttes arvesse BGS-i tõestatud kohalikke teadmisi, üksikasjalikku turuanalüüsi ja aktiivset osalemist hankemenetluses võrreldes Kolmanda isikuga.

5.3.2. Hankija põhjendas Vaidlustaja pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi *Äriplaani* alakriteeriumi b) alusel järgmiselt: *Selgelt ja arusaadavalt on kirjeldatud väärtuspakkumus. Terviklik teenuste loetelu on mitmekülgne ja loob lennujaama kasutajatele lisandväärtust. Võrreldes teiste pakkumustega osutatakse ainsana tankimisteenust. Hinnastamismudel on loogiline ja realistlik ning koosõlas finantsprognosisega.*

BGS rõhutab seoses äriplaani hindamisega selle alakriteeriumi alusel järgmist:

1) BGS oli ainus pakkuja, kes pakkus tankimisteenust, mis on märkimisväärne lisaväärtus võrreldes teiste pakkumustega. See teenus suurendab BGS-i väärtuspakkumust, pakkudes lennujaama kasutajatele maapealse teeninduse ja tankimise vajaduste jaoks lahendust ühest kohast. Tankimisteenuse lisamine võimaldab pakkuda klientidele paremat hinnaväärtust, kuna nad saavad kasu terviklikust teenuste paketist ühe teenusepakkuja all, mis toob kaasa operatiivse tõhususe ja kulude kokkuhoiu;

2) BGS-i teenuste nimekiri on põhjalik ja mitmekülgne, mis vastab lennujaama kasutajate erinevatele vajadustele. Selline mitmekülgne loob lisaväärtust, muutes BGS-i pakkumuse klientidele atraktiivsemaks ja kasulikumaks. Teised pakkujad, kellel puudub tankimisteenus, ei paku oma teenustes samasugust põhjalikkust ja mitmekülgset;

3) BGS-i hinnakujundusmudel on loogiline ja realistlik ning on hästi koosõlas finantsprognosisega. Tankimisteenuse lisamine tugevdab finantsmudelit veelgi, kuna loob täiendavaid tuluvooe ja annab klientidele kuluefektiivsust. Arvestades, et teised pakkujad ei pakkunud tankimisteenust, puudub nende hinnakujundusmudelites see lisaväärtuse komponent, mistõttu see peaks kajastuma nende hindamises.

Eeltoodu põhjal on ilmne, et BGS-i pakkumus, mida täiendab tankimisteenuse lisamine, pakub võrreldes teiste pakkumustega suuremat väärtust ja mitmekülgset, mida tuleks hindamisel nõuetekohaselt arvesse võtta.

Seetõttu leiab BGS, et teistele pakkumustele antud punktid tuleb uuesti läbi vaadata. Arvestades, et BGS oli ainus, kes pakkus seda lisateenust, oleks teiste pakkumuste punkte tulnud vastavalt vähendada. Selline korrigeerimine kajastaks täpselt BGS-i paremat väärtuspakkumist ja põhjalikku teenuste loetelu.

5.4. Hindamiskriteerium *Töötajad*

Hankija põhjendas Vaidlustaja pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi *Töötajad* alusel järgmiselt: *Organisatsiooni struktuuri ja rolle on kirjeldatud. On kirjeldatud värbamist, sh koostöö haridusasutustega, töötajate soovitamise programmid, tehisintellekti kasutamine jms. Kirjeldatud on töötaja sisse-elamist, sh esimest tööpäeva, vestluste pidamist jm. Kirjeldatud on koolitusi, töötajate hindamist, kvalifikatsiooninõudeid erinevatel ametikohtadel. Töötajate sisse-elamine ja koolitamine on korraldatud arusaadavalt, uuenduslikult ja motiveerivalt. Pakkuja kirjelduse põhjal tekib veendumus, et see sobib hästi nõutavate tööülesannete edukaks täitmiseks. Kirjelduses ei sisaldu töökeskkonna järjepideva parendamise tegevused ja tegevuskava ning töötajate rahulolu hindamise põhimõtteid. Seega pakkumus vastab osaliselt 10 väärtuspunktile ja osaliselt 5 väärtuspunktile ning koosõlas hindamismetoodika punktiga 3.6 saab pakkumus 5 punkti.*

BGS selgitab mõningaid aspekte, mida tema pakkumuses mainiti, kuid mida Hankija ei pruukinud hindamisel täielikult ära tunda:

1) BGS-i jaoks on töötajate kaasamine üks peamisi valdkondi. See on lisatud juhtkonna ülesannete hulka, nõudes juhtidelt asjakohaste meetmete võtmist töötajate kaasatuse suurendamiseks. Juhtkond jälgib, hindab ja kontrollib kaasatuse suurendamist. Kõigis Avia Solutions Groupi tütarettevõtetes viiakse igal aastal läbi uuringuid, mis hiljem esitatakse kontsernile, juhtidele ja töötajatele ning määratakse kindlaks parandusmeetmed, et edendada tegureid, mis suurendavad pühendumust, ja parandada põhjuseid, mis annavad madalaid tulemusi, mis viib pühendumuse paranemiseni. Lisaks hõlmavad juhtkonna koolitusprogrammid spetsiaalseid koolitusi töötajate kaasamise meetodite ja motivatsioonisüsteemide kohta. See tagab, et BGS-i juhtkond on teadlik, et edendada positiivset ja kaasavat töökeskkonda;

2) BGS praktiseerib avatud suhtlemist ja viib igal aastal läbi töötajate kaasamise uuringuid, et mõista ja parandada töötajate rahulolu. See protsess on oluline motiveeritud ja

pühendunud tööjõu säilitamiseks, mis peegeldab pühendumust töötajate kaasamisele;

3) BGS jälgib pidevalt turusuundumusi, et tagada konkurentsivõimeline palk. BGS vaatab korrapäraselt läbi ja mõõdab töötajate tasusid, et jääda konkurentsivõimeliseks ja meelitada ligi tipppegijaid. Esitatud eelarve sisaldab mitmesuguseid lisatasusid töötajatele, näiteks tasuta joogid, pitsapäevad, meeskonnatöö üritused, kingitused erinevatel puhkudel ja muud. Need algatused aitavad kaasa positiivsele töökeskkonnale ja töötajate rahulolule;

4) BGS pakub lisakoolitust oskuste ja teadmiste täiendamiseks. Siia kuuluvad jätkusuutlikkuse koolitus, GDPR, vastavuskoolitus ja pettuste ennetamine, LEAN-koolitus, juhtimiskoolitus ja korduvad lennundusalased koolitused. Need programmid tagavad, et töötajad täiendavad end pidevalt ja püsivad kursis mitte ainult lennundustööstuse standarditega, vaid saavad ka lisakoolitusi, mis ei ole konkreetselt seotud nende tööülesannetega.

Eespool esitatu põhjal on ilmne, et BGS-i lähenemisviis töötajate kaasamisele, pidevale täiustamisele ja põhjalikule koolitusele oli ettepanekus kirjeldatud ning näitab pühendumust motiveeriva ja uuendusliku töökeskkonna loomisele. Seetõttu taotleb BGS selle hindamiskriteeriumi eest antud punktide uuesti läbivaatamist. Töötajate kaasamine ja nende oskuste pidev täiustamine on lähenemisviis, mida tuleks hindamisel asjakohaselt tunnustada.

5.5. Hindamiskriteerium *Lisandväärtus*

Hankija põhjendas Vaidlustaja pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi *Lisandväärtus* alusel järgmiselt: *Pakkuja kirjeldab põhjalikult lisandväärtusi, sh Balti regiooni kogemus, jätkusuutlikkus, ohutus, kliendikesksus, tegevuste regulaarne seire, varasemalt väljastatud tunnustused, kiired reageerimisajad, kiirlaadimisjaamade paigaldamine, seadmete ühiskasutus, koostöö kohalike haridusasutuste ja lennujaamaga, ühised registreerimislauad, tööjuhtimise veebirakenduse kasutamine, kaugjälgimistehnoloogia. Hankija on arvamisel, et pakkuja tegevus tõstab teenuse kvaliteeti ja aitab kaasa lennujaama positiivse kuvandi edendamisele.*

BGS rõhutab kriitilisi punkte, kus BGS-i pakkumus näitab paremat lisaväärtust võrreldes Kolmanda isiku pakkumusega:

1) BGS ei oma mitte ainult laialdast kogemust Baltikumis, vaid kuulub ka Avia Solutions Groupi, kuhu kuulub ka Aviator - ettevõtja, mis pakub märkimisväärset kogemust ja teadmisi Skandinaaviast. Selline kombinatsioon tagab tervikliku ja mitmekülgse lähenemisviisi, mis kasutab ära nii Balti kui ka Skandinaavia piirkonna parimaid tavasid;

2) BGS on ainus pakkuja, kes pakub tankimisteenust, mis suurendab oluliselt väärtuspakkumist. See lisateenus pakub maapealse teeninduse ja tankimise lahendust ühest kohast, mis pakub suuremat mugavust ja tõhusust klientidele ja lennujaamale;

3) kvaliteedi ja usaldusväärsuse osas oli BGS-i teenindatavate lennukite väljumiste punktuaalsus 2022. aastal 99,27%, mida arvestatakse alates esimesest minutist, mis näitab väga tõhusat tööd. Seevastu Kolmanda isiku puhul oli õigeaegsus alla 98%, lähtudes kriteeriumist, et iga 100 lennu kohta võib 1 lend hilineda rohkem kui 15 minutit (allikas: <https://www.aviapartner.aero/resources/files/Quality-Report.pdf>). BGS-i paremad saavutused õigeaegsuse osas rõhutavad BGS-i pühendumust täpsusele ja usaldusväärsusele, mis annab klientidele ja lennujaamale suuremat lisaväärtust kui valitud võitja;

4) BGS tegi algatuse rakendada lennujaamas koos teise maapealse teeninduse ettevõttega seadmete ühiskasutamise võimalust, mis võimaldaks tõhusamalt tegutseda ja vähendada klientide üldist hinda Tallinna lennujaamas. Lennujaam hindas sellist algatust positiivselt ja tõenäoliselt ei ole teised osalejad seda soovitanud;

5) BGS-i pakkumus hõlmab ka muid täiendavaid algatusi, nagu kiirlaadimisjaamade paigaldamine, koostöö kohalike haridusasutuste ja lennujaamaga. Need algatused parandavad üheskoos teenuse kvaliteeti ja edendavad lennujaama positiivset kuvandit.

Eeltoodu põhjal on ilmne, et Vaidlustaja pakkumus pakub mitmes kriitilises valdkonnas suuremat lisaväärtust, eelkõige seoses Baltimaade ja Skandinaavia kogemusega, tankimise teenusega ja paremate tähtaegade täitmisega. Need aspektid parandavad märkimisväärselt BGS-i teenuse kvaliteeti ja aitavad kaasa lennujaama üldise väärtuse suurendamisele. Seetõttu palub BGS uuesti läbi vaadata Kolmanda isiku pakkumusele selle hindamiskriteeriumi alusel antud punktid. Võttes arvesse BGS-i kõrgemat lisaväärtust nimetatud valdkondades, tuleks Kolmanda isiku pakkumusele antud punkte vähendada, kajastades BGS-i pakkumuse tegelikku suhtelist eelist.

5.6. Hankija ei ole järginud lennundusseaduse (edaspidi LennS) § 50³⁴ nõuet: *Lennujaama haldaja konsulteerib enne konkursi võitja valimist lennujaama kasutajate komiteega. Riigi Tugiteenuste Keskus konsulteerib enne konkursi võitja valimist lennujaama haldaja ja*

lennujaama kasutajate komiteega.

Vaidlustajale teadaolevalt ei ole lennujaama kasutajate komiteed loodud ja enne konkursi võitja valimist ei konsulteeritud selle komiteega. See samm on LennS-i kohaselt kohustuslik ja tagab, et lennujaama kasutajate seisukohti ja huve võetakse otsustusprotsessis arvesse.

See, et lennujaama kasutajate komiteed ei teavitatud otsusest enne lepingu võitjate valimist kahjustab valikuprotsessi läbipaistvust ja kaasatust, kuna komitee esindab lennujaama tegevuses olulist sidusrühma.

Lisaks paluti lennujaamas tegutsevatel peamistel lennuettevõtjatel hinnata kõigi pakkumises osalejate pakkumisi. Nende hinnanguid ei mainita ega arvestata lõplikus otsuses. Nende lennuettevõtjate panus on väga oluline, kuna nad on maapealse teeninduse teenuste peamised kasutajad ja nende tagasiside peaks mängima olulist rolli valikuprotsessis. Selle tagasiside eiramine kahjustab otsuse kehtivust ning ei kajasta lennujaama peamiste kasutajate praktilisi vajadusi ja eelistusi.

6. Hankija, **Riigi Tugiteenuste Keskus**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 09.07.2024 kirjaga) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

6.1. Pakkumuste hindamine on läbi viidud kooskõlas RHAD-iga, sh Hindamismetoodikaga ja kehtiva õigusega.

6.2. Hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi a) kohaselt antakse väärtuspunkte järgnevalt: *tehnik sobib täielikult ja ammendavalt teenuse osutamiseks (5 punkti), tehnika sobib osaliselt (2,5 punkti).*

Hankija andis Vaidlustaja pakkumusele selle alakriteeriumi eest 2,5 väärtuspunkti.

Hankija on seisukohal, et puksiirsõiduki puhul on tegemist kriitilise tähtsusega tehnikaga. Ühe puksiirsõiduki puhul kaasneb oluline risk, et puksiiri rikke korral seiskub teenuse osutamine ning õhusõidukid ei saa lennujaamast lahkuda. Tehnika täielikkus ja ammendavus on tagatud, kui olulise tähtsusega tehnika osas on riskid maandatud. Vaidlustaja kirjeldab vaidlustuses, kuidas ta plaanib ühe puksiirsõiduki rikke puhul teenuse osutamise jätkumise tagada (koostöö teise maapealset teenindust pakkuva ettevõtjaga), kuid see teave on esitatud vaidlustusmenetluses, mitte pakkumuse koosseisus. Vaidlustusest ei selgu, kus pakkumuse koosseisus vastav info oli esitatud. Pakkumuse koosseisus küll kajastatakse Vaidlustaja viidatud lisaväärtuse juures koostööl põhineva keskkonna loomist, seadmete ühiskasutuse juures on viidatud eesmärgile optimeerida ressursikasutust, suurendada töö paindlikkust ja toetada keskkonnasõbralikkust, kuid ei ole kajastatud seadmete rikega seotud riskimaandust. Hankija saab hinnata pakkumusi selles sisalduvate andmete alusel. Vaidlustaja pakkumusele antud väärtuspunktid on kooskõlas Hindamismetoodikaga.

Asjakohane ei ole Vaidlustaja väide, et esimestel aastatel on nende prognoositav kliendibaas nii väike, et piisab ühest puksiirist. Ka väheste klientide puhul võib puksiiri rike seisata lennuliikluse. Rike puudutab esmajärgus ainult selle ettevõtja kliente, kes pukseerimisteenust enam pakkuda ei suuda. Kui rike kestab kauem, siis on rikked aga mõju ka teistele lendudele, sest rikke tõttu teenindamata jäänud lennukid jäävad maa peale ja hõivavad pikaajalisemalt parkimisplatsid. Kuna Tallinnas on terminali ümber parkimisplatside arv piiratud, võib rikke tulemusel olla mõju ka teise maapealse teenindaja poolt teenindavatele lendudele (uued saabuvad lennukid tuleb parkida kaugemale perroonile, neid tuleb teenindada bussidega jne).

6.3. Hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi c) kohaselt pidi pakkuja nimetama maapealse käitlustehnika ja sõidukite maksimaalse keskmise vanuse, mille garanteerib kontsessioonilepingu esemeks oleva teenuse osutamiseks kogu lepingu perioodi vältel. Vaidlustaja pakkumuses esitatud andmete järgi on Vaidlustaja käitlustehnika ja sõidukite maksimaalne keskmine vanus 5,7 aastat. Seega anti BGS-i pakkumusele 7,89 väärtuspunkti.

Vaidlustaja rõhutab vaidlustuses, et tema tehnika vastab Tallinna lennujaamas „Taristu kasutustingimused maapealsete käitlusteenuste osutajatele“ sätestatud nõuetele. Hankija on seisukohal, et Hindamismetoodika kohaselt tuleb anda väärtuspunktid vastavalt kehtestatud valemitele, mitte hinnata tehnika nõuetelevastavust kasutustingimustele. Samuti viitab Vaidlustaja, et Hankija oleks pidanud hindama keskmist vanust teistsuguse arvutuskäiguga, 2-aastasse perioodi osas, mitte kogu lepinguperioodi vältel. Hankijale on oluline, et uuemaid seadmeid kasutataks kogu lepinguperioodil, mitte ainult teenuse osutamise alguses. Hankija on seisukohal, et selle alakriteeriumi osas ei vaidlusta Vaidlustaja tema pakkumusele antud väärtuspunktide kujunemist, vaid RHAD-i tingimusi hindamiskriteeriumi osas. RHAD-i vaidlustamiseks puudub Vaidlustajal käesoleval hetkel õigus. Hankija on seisukohal, et

Vaidlustaja pakkumusele antud väärtuspunktid on kooskõlas Hindamismetoodikaga, kuna Hankija lähtus Vaidlustaja pakkumuses esitatud andmetest ning Hindamismetoodikas toodud valemist.

6.4. Hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi a) kohaselt saab maksimaalsed väärtuspunktid pakkumus, milles on nähtav pakkuja selge arusaam sihtturust, mis võtab arvesse kohalikku eripära. 50% maksimaalsetest väärtuspunktidest saab pakkumus, milles esineb ülaltoodud kirjelduses puudujääke.

Hankija andis hindamismetoodika kohaselt Vaidlustaja pakkumusele maksimaalsed 5 väärtuspunkti. Kolmanda isiku pakkumus sai samuti 5 väärtuspunkti. Vaidlustaja vaidlustab Kolmanda isiku pakkumusele antud punktid.

Vaidlustaja toob vaidlustuses välja, miks tema hinnangul on tema teadmised kohalikust sihtturust parimad. Vaidlustaja hinnangul ei pidanud Kolmanda isiku pakkumus saada maksimaalseid väärtuspunkte kuna teised pakkujad ei suuda vastata Vaidlustaja lähenemisviisi põhjalikkusele ja realistlikkusele. Vaidlustaja arvamus on põhjendamata ja meelevaldne. Hankija nõustub, et Vaidlustaja teadmised sihtturust on esitatud väga põhjalikult (pakkumus sai maksimaalsed väärtuspunktid), kuid see, et Vaidlustaja hinnangul on tema teadmised kohalikust sihtturust paremad, võrreldes teiste pakkujatega, ei too kaasa puudujääke Kolmanda isiku pakkumuses. Kolmas isik on esitanud turuanalüüsi, mille põhjal saab järeldada, et Kolmandal isikul on hea arusaam turu segmentist ja arengusuundadest. Kuigi Kolmandal isikul puudub tegevuskogemus Eestis, teenindab ettevõtja valdavat enamust Tallinna lennujaamas tegutsevatest lennufirmadest mujal. Hankija hinnangul ei esine Kolmanda isiku pakkumuses puudujääke, mille puhul oleks põhjendatud pakkumuse hindamine vähendatud punktidega. Hankija on seisukohal, et Kolmanda isiku pakkumusele antud väärtuspunktid on kooskõlas Hindamismetoodikaga. Vaidlustuses viidatud lennujaamaga tutvumine oli Riigihankes vabatahtlik ning ei mõjuta pakkumuste hindamist.

6.5. Hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi b) kohaselt saab maksimaalsed väärtuspunktid pakkumus milles on selgelt ja arusaadavalt kirjeldatud väärtuspakkumus, terviklik teenuste loetelu on mitmekülgne ja loob lennujaama kasutajatele lisandväärtust ning teenuste hinnastamismudel on loogiline ja realistlik ning koosõlas finantsprognosisega. 50% maksimaalsetest väärtuspunktidest saab pakkumus, milles esineb ülaltoodud kirjelduses puudujääke.

Hankija andis Hindamismetoodika kohaselt Vaidlustaja pakkumusele maksimaalsed 10 väärtuspunkti. Kolmanda isiku pakkumus sai samuti 10 väärtuspunkti. Vaidlustaja vaidlustab Kolmandale isikule antud väärtuspunkte, kuna Vaidlustaja oli ainus pakkuja, kes pakkus tankimisteenust, mis tema hinnangul on oluline lisandväärtus võrreldes teiste pakkumustega. Vaidlustaja hinnangul ei saanud Kolmanda isiku hinnastamismudel olla realistlik, kuna Kolmandal isikul puudub nii kohalik kohalolek kui ka esmased teadmised lennujaamast.

Vaidlustaja arvamus on põhjendamata. Kolmas isik on oma pakkumuses esitanud finantsarvestuses lähtunud Tallinna lennujaamas kehtivatest taristu tasudest ning hinnastamismudel on Hankija hinnangul realitlik. Realistliku hinnastamismudeli eelduseks ei ole varasem sihtturul tegutsemise kogemus. Hankija hinnangul ei esine Kolmanda isiku pakkumuses puudujääke, mille puhul oleks põhjendatud pakkumuse hindamine vähendatud punktidega. Olukorras, kus Vaidlustaja juba osutab Tallinna lennujaamas tankimisteenust, võiks Vaidlustaja pakkumuse eelistamine ainult sellel põhjusel minna vastuollu pakkujate võrdse kohtlemise põhimõttega. Hankija on seisukohal, et Kolmanda isiku pakkumusele antud väärtuspunktid on kooskõlas Hindamismetoodikaga.

6.6. Hindamiskriteeriumi *Töötajad* kohaselt saab pakkumus 10 punkti, kui mh on kirjeldatud põhjalikult töökeskkonna järjepideva parendamise tegevused ja tegevuskava ning töötajate rahulolu hindamise põhimõtteid. Pakkumus saab 5 punkti, kui vastav kirjeldus on üldsõnaline või jääb osaliselt arusaamatuks, kuidas tegevused aitavad kaasa eesmärkide täitmisele.

Kuna Vaidlustaja pakkumus oli ülejäänud hindamiskriteeriumi tingimuste osas põhjalik, kuid esitatud kirjelduses ei sisaldunud töökeskkonna järjepideva parendamise tegevused ja tegevuskava ning töötajate rahulolu hindamise põhimõtteid, siis pidi Hankija vastavalt Hindamismetoodika p-ile 3.6 hindama pakkumust 5 väärtuspunktiga. Vaidlustuses toob Vaidlustaja välja, kuidas ta plaanib töötajate kaasatust suurendada, motiveerida, rahulolu uurida, kuid viidatud informatsioon on esitatud vaidlustusmenetluses, mitte pakkumuse koosseisus. Vaidlustusest ei selgu, kus pakkumuse koosseisus vastav info oli esitatud. Hankija hinnangul pakkumus vastavat infot ei sisaldanud. Hankija saab hinnata pakkumust selles sisalduvate andmete alusel.

6.7. Hindamiskriteeriumi *Lisandväärtus* kohaselt saab maksimaalsed 10 väärtuspunkti pakkumus, milles pakkuja on lisandväärtuse loomise läbi mõelnud ja kirjeldanud. Hankija on arvamisel, et kirjeldatud lisandväärtus tõstab teenuse kvaliteeti ja aitab kaasa lennujaama positiivse kuvandi edendamisele. 6 väärtuspunkti saab pakkumus, milles on kirjeldatud lisandväärtusi, mille kasulikkus teenuse kvaliteedi tõstmise ja lennujaama positiivse kuvandi edendamise osas on mõnes üksikus aspektis ebaselge või küsitav. Hankija andis hindamismetoodika kohaselt Vaidlustaja pakkumusele 10 väärtuspunkti. Kolmanda isiku pakkumus sai samuti 10 väärtuspunkti.

Vaidlustaja vaidlustab Kolmanda isiku pakkumusele antud väärtuspunktid, tuues vaidlustuses välja põhjused, miks Vaidlustaja pakkumus annab rohkem lisandväärtust võrreldes Kolmanda isiku pakkumusega. Hankija nõustub, et Vaidlustaja pakkumus loob lisandväärtust (pakkumus sai maksimaalsed väärtuspunktid), kuid tugevused Vaidlustaja pakkumuses ei too kaasa puudujääke Kolmanda isiku pakkumuses. Kolmanda isiku pakkumuses on kirjeldatud lisandväärtust, millele on viidatud ka hindamisprotokollis. Lisandväärtused nagu seadmete ühiskasutus, koostöö lennujaamaga, erinevad tehnoloogilised süsteemid jne on esindatud nii Vaidlustaja kui Kolmanda isiku pakkumuses. Vaidlustaja rõhutatav piirkondlik kogemus ei ole pakkumuste hindamisel määravaks asjaoluks. Vaidlustaja välja toodud Kolmanda isiku väidetava madala õigeaegsuse hinnangu osas toob Hankija välja, et nii Vaidlustaja kui Kolmanda isiku 2022. aasta punktuaalsusnäitajad ületavad Tallinna lennujaama poolt maapealsetele teenindajatele dokumendiga „Taristu kasutustingimused maapealsete käitlusteenuste osutajatele“ kehtestatud teenusetaseme standardit. Standardi kohaselt peab õhusõidukite õigeaegne väljumine lennujaamast teenuse osutajate poolt olema tagatud vähemalt 97.5% juhtudest. Hankija on seisukohal, et Kolmanda isiku pakkumusele antud väärtuspunktid on kooskõlas Hindamismetoodikaga.

6.8. LennS § 50³⁴ lg 4 kohaselt konsulteerib lennujaama haldaja enne konkursi võitja valimist lennujaama kasutajate komiteega. Sama sätte kohaselt konsulteerib Riigi Tugiteenuste Keskus enne konkursi võitja valimist lennujaama haldaja ja lennujaama kasutajate komiteega. Vaidlustaja väide, et Hankija on jätnud viidatud kohustuse täitmata, on meelevaldne. LennS ei sätesta, millises vormis konsulteerimine läbi viiakse. Hankija on võimaldanud kasutajate komiteel tutvuda pakkumuste hindamiseks vajalike dokumentidega sharepoint rakenduse vahendusel ja esitada soovi korral enda seisukohad pakkumuste kohta. Kasutajate komitee sai info pakkumustega tutvumise võimaluse kohta lennujaama haldaja kaudu e-kirja teel 08.05.2024. a. Seega on Hankija LennS § 50³⁴ lg 4 kohase konsulteerimise kohustuse täitnud. LennS § 50³⁴ lg 8 kohaselt teavitab lennujaama haldaja lennujaama kasutajate komiteed käesoleva paragrahvi alusel tehtud otsustest mõistliku aja jooksul. Riigi Tugiteenuste Keskusel vastavat kohustust ei ole, samuti ei kohusta see teavitama otsustest enne võitja valimist, nagu väidab Vaidlustaja. Vaidlustaja seisukohad on seejuures vastuolulised, Vaidlustaja tunnistab vaidlustuses, et kasutajate komitee liikmetel oli võimalus esitada enda seisukohad. Hankija on märkinud hindamisprotokolli preambulas, et konsulteeris maapealse teenindaja valimisel enne konkursi võitja valimist lennujaama haldaja ja lennujaama kasutajate komiteega ning võttis pakkumuste hindamisel arvesse talle esitatud seisukohti. Hankija ei saa kohustada kasutajate komiteed enda seisukohti esitama ning sai arvesse võtta vaid neid seisukohti, mis talle esitati ja selles ulatuses, mis oli kooskõlas RHAD-iga. Hankija tegevus on kooskõlas kehtiva õigusega, sh LennS-ga.

6.9. Isegi, kui Hankija hindaks pakkumusi uuesti ja annaks vaidlusalustes hindamiskriteeriumides Vaidlustaja pakkumusele maksimaalsed punktid: hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi a) alusel 5 punkti ning hindamiskriteeriumi *Töötajad* alusel 10 punkti, oleks Vaidlustaja pakkumuse punktide arv kokku 97,89, mis on vähem kui Kolmanda isiku pakkumusele omistatud 99,6 punkti. Olukorras, kus nii Vaidlustaja kui Kolmanda isiku pakkumused on kõrge kvaliteediga, saaks kehtestatud hindamismetoodika järgi määravaks pakkumuses esitatud sõidukite maksimaalne keskmine vanus (hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteerium c)), mis Vaidlustaja pakkumuses oli 5,7 aastat ja Kolmanda isiku pakkumuses 4,5 aastat. Vaidlustaja pakkumuse edukaks tunnistamiseks oleks vajalik vähendada Kolmanda isiku pakkumusele omistatud väärtuspunktide arvu. Hankija on seisukohal, et Kolmanda isiku pakkumust on hinnatud kooskõlas Hindamismetoodikaga ning tema pakkumusele antud punktide vähendamine ei ole põhjendatud.

7. Kolmas isik, **AVIATION GROUND HANDLING SERVICES**, vaidleb vaidlustusele vastu (Kolmanda isiku vastus esitati 08.07.2024. a kirjaga) ning palub jätta vaidlustus rahuldamata järgmistel põhjustel.

7.1. Kolmas isik ei nõustu Vaidlustaja seisukohtadega. Riigihanke õiguslik alus on direktiiv 96/67 sellisel kujul, nagu see on liikmesriigis üle võetud. Direktiivi 96/67 artikli 11 kohaselt peab pakkumus tuginema asjakohastele, objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele. Lisaks peab hankemenetlus olema kooskõlas ELi lepingu artiklis 56 sätestatud üldpõhimõttega teenuste vaba liikumise kohta.

7.2. Pärast pakkumuse esitamist püüab Vaidlustaja oma pakkumust täiendavate selgitustega põhjendada ja parandada. Pärast pakkumuste esitamise tähtaja möödumist esitatud ettepanekuid ei saa pakkumuse hindamisel arvestada.

7.3. BGS esitab Kolmanda isiku pakkumuse kohta mitu väidet, teadmata pakkumuse sisu. Vaidlustaja viitab korduvalt enda piirkondlikele kogemustele ja väidab, et Kolmandal isikul ei ole selliseid piirkondlikke sidemeid. Need BGS-i märkused tuleb tähelepanuta jätta, sest direktiivis on sätestatud, et *pakkumismenetlus tuleb välja kuulutada ja avaldada Euroopa Ühenduste Teatajas, millele võib vastata iga asjast huvitatud maapealse käitluse teenuste osutaja*.

7.4. Hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteerium a). Vaidlustaja pakkumuse kohaselt alustatakse teenuse osutamist ainult ühe puksiirseadmega, mis on aga vastuolus maapealse teeninduse kutsestandarditega. Teenuse kvaliteedi tagamiseks on Kolmas isik algusest peale ette näinud kahe puksiiri olemasolu. See on kooskõlas tema turuosa eesmärkidega, realistliku võimalusega tegeleda samaaegsete lendudega – eriti hommikul tippunnil – ja valdkonna tavade ja tehnilisest rikkest tulenevate riskide maandamiseks. BGS-i argument kulude kokkuhoiu kohta ühe alguses ühe puksiiri kasutamise tõttu ei ole vastutustundlik, arvestades hilinevad või isegi tühistatud lendudega seotud riski. Vaidlustaja argumentid kalduvad kõrvale hankemetoodikast. Sellest tulenevalt tuleb Vaidlustaja pakkumuse omistatud punktisumma jätta muutmata.

7.5. Hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteerium c). Kolmas isik ei saa kommenteerida BGS-i pakkumusele antud punktide summat, kuna ei tea pakkumuse üksikasju. Vaidlustaja ebaõiged väited Kolmanda isiku strateegia kohta reedavad aga väärarusaama Kolmanda isiku võimekusest ja kasvuambitsioonidest Tallinnas. Tehnika uuendamine litsentsiperioodi jooksul ei ole Kolmandale isikule probleem, kuna ta saab vahetada tehnikat oma grupi ettevõtjate vahel. Kolmanda isiku tehnika keskmine vanus on alla 7-aastase litsentsiperioodi jooksul alla 7 aasta. Asendusi ei ole. See tähendab, et isegi kui nõustuda väitega, et tehnika sarnast uuendamist ei soovitata, on BGS-i väide alusetu ning väärtuspunkte ei tohiks muuta.

Vaidlustaja soovib tagantjärele muuta selle alakriteeriumi sisu, nõudes, et tehnika keskmine vanus arvutataks üksnes esimese kahe aasta kohta. Kui Vaidlustaja leidis, et RHAD oli selles osas õigusvastane, oleks ta pidanud esitama tähtaegselt vaidlustuse selle tingimuse peale.

7.6. Hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteerium a).

Vaidlustaja võrdsustab kohalikul turul esindatuse põhjendamatult kohaliku turu mõistmisega, mis on oskus, mida kandidaadid peavad demonstreerima. BGS-i seisukohaga nõustumine muudaks pakkumuste hindamise diskrimineerivaks. Tegelikult püüab Vaidlustaja, pakkuja kohapealset tegutsemist nõudes, kehtestada uut hindamiskriteeriumi. Kuna kõik Tallinna lennujaama peamised lennufirmad on Kolmanda isiku kliendid, teab Kolmas isik nende konkreetseid vajadusi ja plaane Tallinna lennujaama jaoks ning nemad teavad Kolmanda isiku võimalusi, sealhulgas seda, mis kohandub iga lennujaama kohalike oludega. Kolmanda isiku spetsialistid külastasid Tallinna lennujaama iseseisvalt, et saada tegevusalaseid teadmisi (seega täitis Kolmas isik oma kohustusi seoses lennujaama külastustega vastavalt pakkumusele). Samuti tugines Kolmas isik avalikult kättesaadavale materjalile, mis hõlmas Tallinna lennujaama strateegiat, juhtimist, tegevust ja peamisi arendusprojekte. Need koos ametlikus pakkumispaketis esitatud asjakohase teabega olid väga põhjalikud ja vahetult kohaldatavad. Kolmas isik toob Euroopa 64 jaamast koosnevast võrgustikust (innovatsioon, parimad tavad, inimeste juhtimine jne) kaasa palju muid kogemusi, mis rikastavad ja suunavad tema arusaamist igast kohalikest turust. Kolmanda isiku äriplaan oli üles ehitatud kohalike ja

mitme piirkonna teadmiste, kogemuste ja mõistmise kombinatsioonile. Vaidlustaja ei kaotanud selle kriteeriumi alusel punkte vaid soovib, et Kolmas isik saaks BGS-ist madalama hinde. Kolmas isik ei näe alust punktisumma muutmiseks.

7.7. Hindamiskriteeriumi *Äriplaani* alakriteerium b): selge, arusaadav, mitmetahuline ja väärtust lisav teenusepakkumine.

Riigihankes oli ette nähtud käitleja valimine selgelt määratletud teenuste jaoks. Seetõttu ei saa Vaidlustaja ettepanekut ühendada pakkumusse konkreetne teenus, nt tankimine, pidada struktuurseks eeliseks. See, kas pakkuja osutab tankimise teenuseid või mitte, ei ole oluline, et hinnata võimet osutada rambiteenuseid. Tankimise kriteeriumide lisamine rambikäitluse hankesse oleks vastuolus ELi direktiiviga. Mis puutub Vaidlustaja hinnangusse selle kriteeriumi kohta, siis tankimise (mida Vaidlustaja Tallinnas tänaseni teeb) väljapakkumine oma teeninduspaleti osana ei muuda neid selgemaks, arusaadavamaks, mitmetahulisemaks ega väärtust loovamaks. BGS-i pakkumus on lihtsalt erinev.

BGS pakkumus sai äriplaani eest maksimumpunktid, mis ei tähenda, et teised pakkumused ei võiks saada sama punktisummat. Hindamiskriteerium annab igale pakkujale võimaluse luua atraktiivne ja uuenduslik teenuste kombinatsioon kas tankimisega või ilma. Kolmas isik on pakkunud oma teenused, mille loetelu on esitatud Kolmanda isiku peamises pakkumusedokumentis ja hiljem täpsemalt Exceli arvutustabelis. Nende teenuste hinnakujunduse osas on Kolmandal isikul ulatuslik andmebaas kõikidest hindadest üle Euroopa ning ta on intervjuerinud ka oma lennufirmadest kliente, et saada täpsem ülevaade tänasest olukorrast Eestis. Lisaks on Tallinna maapealsete teenuste ettevõtja hinnakiri mugavalt avalikult kättesaadav.

Vaidlustajal on ebamõistlik eeldada, et Kolmas isik tegutseb piisava teabeta. Vaidlustaja kriitika on suunatud pakkumuste hindamise meeskonna tööle. Kolmas isik ei näe alust tema pakkumusele omistatud punktide muutmiseks.

7.8. Hindamiskriteerium *Töötajad*.

Kuna Kolmandal isikul puudub juurdepääs BGS-i pakkumusele, ei saa ta kommenteerida selle võimalikke puudujääke. Liiga hilja on taotleda, et Hankija kaaluks pärast pakkumuse esitamise tähtpäeva edastatud uusi materjale, nt vaidlustuses toodud selgitusi. Kõik need andmed tuli lisada pakkumuse. Kolmas isik ei näe alust pakkumustele antud punktide muutmiseks.

7.9. Hindamiskriteerium *Lisaväärtus*.

Selle hindamiskriteeriumi alusel said Vaidlustaja ja Kolmanda isiku pakkumus maksimumpunktid. Rohkem kui mis tahes teise hindamiskriteeriumi puhul on siin kohatu nõuda konkureeriva pakkuja pakkumusele antud punktide vähendamist. Hindamiskriteerium *Lisaväärtus* võimaldab igal pakkujal esitada uuenduslikke funktsioone, mida teised kriteeriumid täielikult ei hõlmanud. Hindamismetoodikas on selgelt öeldud, et iga pakkumust hinnatakse sama absoluutse standardi alusel.

Kolmas isik ei näe alust pakkumustele antud punktide muutmiseks.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Riigihankes tunnistati edukaks Kolmanda isiku pakkumus, mis sai kokku 99,6 väärtuspunkti. Paremuselt teisele kohale jäi Vaidlustaja pakkumus, mis sai kokku 90,39 väärtuspunkti. Seega sai Kolmanda isiku pakkumus 9,21 väärtuspunkti rohkem.

Riigihankes (RHAD dokument Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad) on kehtestatud 7 hindamiskriteeriumi. Vaidlustaja on vaidlustanud pakkumuste hindamise järgmiste hindamiskriteeriumide alusel:

- 1) *Maapeale käitlustehnika ja sõidukid* (maksimaalne väärtuspunktide arv 25) - alakriteeriumid a) ja c);
- 2) *Äriplaani* (maksimaalne väärtuspunktide arv 25) - alakriteeriumid a) ja b);
- 3) *Töötajad* (maksimaalne väärtuspunktide arv 10);
- 4) *Lisandväärtus* (maksimaalne väärtuspunktide arv 10).

Hindamiskriteeriumide, sh alakriteeriumide puhul, mille alusel Vaidlustaja pakkumust ei hinnatud maksimumpunktidega (hindamiskriteeriumi *Maapeale käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumid a) ja c), hindamiskriteerium *Töötajad*) vaidlustab BGS enda pakkumuse hindamise, nende hindamiskriteeriumide puhul, mille puhul Vaidlustaja pakkumus sai maksimumpunktid (hindamiskriteeriumi *Äriplaani* alakriteeriumid a) ja b),

hindamiskriteerium *Lisandväärtus*), vaidlustab Vaidlustaja Kolmanda isiku pakkumusele antud (maksimum)punktid.

Pakkumuste hindamise tulemused on esitatud Hankija koostatud Hindamisprotokollis (edaspidi Protokoll). Protokollis toodud põhjendused väärtuspunktide andmiseks esitati Hankija poolt pakkujatele eraldi, üksnes nende pakkumuse hindamist puudutavas osas.

9. Pakkumuste hindamise korra, vastavalt konkreetsetele hindamiskriteeriumidele, kehtestas Hankija Hindamismetoodikas. Lisaks kehtestati Hindamismetoodikas ka pakkumuste hindamise (üld)reeglid, millest käesolevas vaidluses on olulised eelkõige järgmised:

1) 3.1. Pakkumuste hindamisel võetakse äriplaani ja töötjate hindamiskriteeriumites arvesse äriplaanis kirjeldatud terviklikku teenuste loetelu, mida pakkujaja plaanib lennujaamas lepingu perioodi vältel pakkuda;

2) 3.2. Pakkumusi hindab vähemalt 3-liikmeline hindajate töörühm, kes on pakkujatest sõltumatud ja kes hindavad pakkumusi kollektiivselt. Hindajad lähtuvad hindamisel hindamismetoodikas kirjeldatud põhimõtetest ning esitavad hankijale hindamise põhjendatud tulemused kollektiivses protokollis, mis on kõigi hindajate poolt allkirjastatud;

3) 3.4. Hindajad annavad väärtuspunktid konsensuslikult;

4) 3.5. Vajadusel võib pakkumusi omavahel võrrelda;

5) 3.6. Kui peaks tekkima olukord, et pakkumus võib mõne hindamiskriteeriumi osas saada erineva arvu väärtuspunkte (nt osaliselt vastab 10 väärtuspunktile ja osaliselt 5 väärtuspunktile), siis antakse väärtuspunktid vastavalt madalamale punktisummale;

6) 3.9. Pakkumusele hindamiskriteeriumite eest antud väärtuspunktid summeeritakse. Edukaks tunnistatakse pakkumus, mis sai kokku kõige rohkem väärtuspunkte.

10. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et tulenevalt vaidlustatud hindamiskriteeriumide olemusest oli pakkumuste hindamine nende alusel valdavas ulatuses Hankija (vastavalt Hindamismetoodika p-le 3.2 Hankija töörühma) kaalutusotsus, mis oma hinnangulise iseloomu tõttu on vaidlustuskomisjoni või kohtu poolt kontrollitav üksnes piiratud ulatuses.² Siiski on Riigikohus oma 11.12.2020 otsuses nr 3-20-1198 (p 17) selgitanud, et ülalpool rahvusvahelist piirmäära korraldatud avaliku hankemenetluse puhul pidid vaidlustuskomisjon ja kohtud hankija otsuse hinnangulisele iseloomule vaatamata [---] minema kaugemale ilmselgete vigade testist ja kontrollima sisuliselt kaebaja pakkumusele antud hinnangute põhjendatust, iseäranis, kas hindamisel arvestati asjakohaseid, täielikke ja tõendatud fakte ning õiguse üldpõhimõtteid, samuti, kas hindamine toimus RHAD-s teatavaks tehtud hindamiskriteeriumide kohaselt (RHS § 117 lg 1). VAKO ja kohtud ei pea sedalaadi hinnangute kontrollimisel asendama hankija hinnanguid enda omadega ega kõrvaldama kõiki mõeldavaid kahtlusi (vt ka kolleegiumi otsus nr 3-20-718/28, p 18). Kõrvaldada tuleb aga vähemalt olulised kahtlused ning sellest ei piisa üldsõnalistest ja põhistamata selgitustest (kolleegiumi otsus nr 3-20-924/, p 31; otsus asjas nr 3-3-1-50-15, p 23). [---]

Seoses pakkumuste hindamisega selgitab Riigikohus otsuse nr 3-20-1198 p-s 21 ka järgmist: [---] RHS § 117 lg 1 teise lause järgi peab hankija otsus pakkumuse edukaks tunnistamise kohta olema põhjendatud. RHS § 47 lg 4 p 3 kohaselt tuleb teistele vastavaks tunnistatud pakkujatele esitada edukat pakkumust iseloomustavad andmed, mis andsid hankijale eelise tema pakkumusega võrreldes. Seejuures on piisav, kui pakkumuse edukaks tunnistamise korraldusest või selles viidatud dokumendist nähtuvad, millistele alustele hankija otsustused tuginevad (kolleegiumi otsus asjas nr 3-3-1-45-12, p 29). Väga üldsõnalised põhjendused võivad olla vastuolus RHS § 117 lg-ga 1 ja § 47 lg 4 p-ga 3, vaidluse korral saab aga hankijaotsuse põhjendusi kohtumenetluses täpsustada. Mida üldisemad on hindamiskriteeriumid ja -metoodika, seda avaram on hankija hindamisruum ning seda põhjalikumad peavad läbipaistvuse tagamiseks olema hinnete põhjendused. Kui RHAD-s kehtestatud hindamismetoodika sisaldab täpseid hinnete kirjeldusi, võivad need tagada piisava läbipaistvuse ka ilma hinnete hilisema põhjendamiseta.

11. Kuigi osana pakkumuse hindamisest on pakkumuste hindamine vaidlustatud hindamiskriteeriumide alusel Hankija ainupädevuses ning nagu eespool märgitud, annavad need hindamiskriteeriumid juba olemuslikult hindajale suure hinnanguruumi, põhinedes võrdlemisi subjektiivsetel elementidel (vt Riigikohtu 09.08.2016 otsuse nr 3-3-1-51-16 p 16), peab vaidlustuskomisjon eelpool viidatud Riigikohtu otsusest tulenevalt käesoleval juhul kontrollima, kas pakkumuste hindamisel Hankija (Hankija töörühm):

² Erandiks on siin vaid hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteerium c), mille puhul pakkumusele antavad punktid tulenevad konkreetsest valemist.

1) lähtus RHAD-is kehtestatud hindamiskriteeriumidest ning hindamise korrast;
2) arvestas hindamisel asjakohaseid, täielikke ja tõendatud fakte.
Protokollist nähtub, et Hankija on pakkumuste hindamisel kinni pidanud Hindamismetoodikas kehtestatud pakkumuste hindamise (üld)reeglitest. Vaidlustuskomisjonile ei ole teada, kas Hankija pakkumusi konkreetsete hindamiskriteeriumide kohaldamisel omavahel võrdles (vt Hindamismetoodika p 3.6), kuid kuivõrd tegu on Hankija kaalutusotsusega ei olnud hindamist läbi viivatel isikutel kohustust seda teha või tegemata jätta, see oli nende õigus. Seda, kas Hankija on pidanud kinni RHAD-is kehtestatud hindamiskriteeriumidest ning arvestanud faktilisi asjaolusid, kontrollib vaidlustuskomisjon alljärgnevalt iga vaidlustatud hindamiskriteeriumi kohta eraldi.
Vaidlustuskomisjon rõhutab, et ei hinda Hankija otsuse õiguspärasust kontrollides Kolmanda isiku ega Vaidlustaja pakkumusi, kuna see on Hankija ainupädevuses.

Vaidlustaja pakkumuse hindamine hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumide a) ja c) alusel.

12. Hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi a) kohta on Hindamismetoodikas esitatud järgmine nõue, mis puudutab esitatavaid andmeid: *Pakkuja esitab nimekirja maapealsest käitlustehnikast ja sõidukitest, mida plaanib lepingu täitmise esimesel kahel aastal kontsessioonilepingu esemeks oleva teenuse osutamiseks kasutada. Pakkumuses tuleb välja tuua iga tehnika ja sõiduki ühiku kohta tootja, mudel, vanus, kasutusala/-eesmärk, kasutatav kütuseliik ja tõendatud heiteväärtus.*
Samas kehtestatud hindamise kirjeldus on järgmine: *Tehnika sobib täielikult ja ammendavalt teenuse osutamiseks (5 punkti), tehnika sobib osaliselt (2,5 punkti), tehnika ei sobi või punktis nõutud andmed on osaliselt esitamata (0 punkti).*
Hankija on hinnanud Vaidlustaja pakkumust selle alakriteeriumi alusel 2,5 punktiga (*tehnika sobib osaliselt*, kuna esitatud on üks puksiir ning selle rikke korral on oluline risk teenuse seiskumiseks (vt käesoleva otsuse p 5.2.1)).

12.1. Vaidlustaja pakkumuses esitatud dokumendist *Maapealse teeninduse seadmed ja sõidukid* nähtub, et aastaks 2024 on BGS planeerinud teenuse osutamist ühe puksiiriga³. Vaidlustaja ei vaidle vastu faktile, et kavatseb teenuse osutamist alustada ühe puksiiriga, kuid leiab, et tegu on põhjendatud ning kaalutletud otsusega.

12.2. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et puksiirsõiduk on Riigihanke eset arvestades kriitilise tähtsusega tehnika. Ühe puksiirsõiduki puhul kaasneb oluline risk, et puksiiri rikke korral seiskub teenuse osutamine ning õhusõidukid ei saa lennujaamast lahkuda, mis ei pruugi mõjutada üksnes BGS-i, kes puksiiri võimaliku rikke tõttu pukseerimisteenust enam pakkuda ei suuda, kliente. Kui rike kestab kauem, siis on rikked mõju ka teistele lendudele ja kogu lennujaama tegevusele, sest rikke tõttu teenindamata jäänud lennukid jäävad maa peale ja hõivavad pikaajalisemalt parkimisplatsid. Asjaolu, et Vaidlustaja kasutab tunnustatud tootja uut puksiiri, nagu Vaidlustaja vaidlustuses kinnitab, ei välista juhusliku rikke võimalust. Vaidlustaja kirjeldab vaidlustuses, et planeerib puksiirsõiduki rikke puhul teenuse osutamise jätkumise tagada koostöös teise maapealset teenindust pakkuva ettevõtjaga, kuid vaidlustusest ei selgu, kus pakkumuse koosseisus vastav info oli esitatud. Hankija saab hinnata pakkumusi selles sisalduvate andmete alusel.

13. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija on hinnanud Vaidlustaja pakkumust hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi a) alusel kooskõlas Hindamismetoodikaga ning lähtudes BGS-i pakkumuses esitatud andmetest, põhjendatult 2,5 väärtuspunktiga.

14. Hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi c) kohta on Hindamismetoodikas esitatud järgmine nõue, mis puudutab esitatavaid andmeid: *Pakkuja nimetab maapealse käitlustehnika ja sõidukite maksimaalse keskmise vanuse, mille garanteerib kontsessioonilepingu esemeks oleva teenuse osutamiseks kogu lepingu perioodi vältel.*
Samas kehtestatud hindamise kirjeldus on järgmine: *Maksimaalne keskmine vanus = maapealse käitlustehnika ja sõidukite summeeritud vanus / maapealse käitlustehnika ja*

³ Vt Vaidlustaja pakkumuse dokument *Maapealse teeninduse seadmed ja sõidukid* lk 4 p 7 - Tõuketraktor; 1 tk [---]

sõidukite koguarv (tulemus ümardatakse ühe komakoha täpsusega, nt 8,374 a => 8,4 a)
*Maksimaalsed väärtuspunktid saab pakkumus, mille kohaselt tagatakse kõigist pakkumustest kõige madalama keskmise vanusega käitlustehnika ja sõidukid. Kõik ülejäänud pakkujad saavad punktid proportsionaalselt koefitsiendi alusel: (pakkumuses toodud keskmine vanus * 100% / parimas pakkumuses toodud keskmine vanus) * maksimum punktide määr.*
Hankija on hinnanud Vaidlustaja pakkumust selle alakriteeriumi alusel 7,89 punktiga (põhjendusega *Valemi kohane maksimaalne keskmine vanus on 5.7 a. [---] saab pakkumus proportsionaalselt 7,89 punkti* (vt ka käesoleva otsuse p 5.2.2)).

14.1. Vaidlustaja pakkumuses esitatud dokumendi *Maapealse teeninduse seadmed ja sõidukid* osas 3 *Maapealse teeninduse seadmete vanus* nähtub, et BGS kavatseb alustada teenuse osutamist valdavalt täiesti uute seadmetega, mille keskmine vanus on 0,09 aastat ja lepingu täitmise 7-ndal aastal on tehnika keskmine vanus 5,7 aastat.

Kõikidest pakkumustest kõige madalam on Kolmanda isiku pakutud tehnika maksimaalne keskmine vanus (4,5 aastat)⁴, millest lähtuvalt Kolmanda isiku pakkumus on saanud selle alakriteeriumi alusel 10 punkti. Vastavalt Hindamismetoodikale sai Vaidlustaja pakkumus proportsionaalselt 7,89 punkti. Menetlusosaliste vahel puudub vaidlus selles, et BGS-i pakkumusele selle alakriteeriumi alusel omistatud punktid on antud kooskõlas Hindamismetoodikaga.

14.2. Vaidlustuskomisjoni hinnangul on Vaidlustaja argumendid, mis seonduvad tema pakkumuse hindamisega hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi c) alusel (vt käesoleva otsuse p 5.2.2 alapunktid 1-4) suunatud hindamiskriteeriumi vaidlustamisele. See, kas tehnika uuendamine või uuendamata jätmine ühel või teisel viisil on majanduslikult otstarbekas, ei ole pakkumuse hindamise puhul vastavalt kehtestatud metoodikale, oluline. Hankijal tuli lähtuda Hindamismetoodikas kehtestatud ning pakkujatele varem teatavaks tehtud metoodikast. Hankemenetluse praeguses etapis ei ole hindamise metoodika vaidlustamine enam võimalik.

14.3. Vaidlustaja on täiendavalt seisukohal, et kuna hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumis a) nõuti lepingu esimeseks kaheks aastaks kavandatud tehnika välja toomist, tuleks ka alakriteeriumi c) puhul arvestada seadmete keskmist vanust esimese 2-aastase perioodi kohta, mitte kogu lepingu kestuse kohta.

Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu. Hindamismetoodikas on hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi c) puhul selgelt nõutud, et pakkuja nimetab maapealse käitlustehnika ja sõidukite maksimaalse keskmise vanuse, mille garanteerib kontsessioonilepingu esemeks oleva teenuse osutamiseks *kogu lepingu perioodi vältel*. Seega ei käi tehnika keskmine vanus 2-aastase perioodi vaid kogu lepingu perioodi, s.o 84 kuud e 7 aastat, kohta.

Kui BGS pidas kõnealust alakriteeriumi õigusvastaseks või tema huvisid rikkuvaks, oleks tal tulnud vaidlustada RHAD selleks seaduses sätestatud tähtaja jooksul. Hankemenetluse praeguses etapis see enam võimalik ei ole.

15. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija on hinnanud Vaidlustaja pakkumust hindamiskriteeriumi *Maapealne käitlustehnika ja sõidukid* alakriteeriumi c) alusel kooskõlas Hindamismetoodikaga ning lähtudes BGS-i pakkumuses esitatud andmetest, põhjendatult 7,89 väärtuspunktiga.

Kolmanda isiku pakkumuse hindamine hindamiskriteeriumi *Äriplaani* alakriteeriumide a) ja b) alusel

16. Hindamiskriteeriumi *Äriplaani* on Hankija jaotanud neljaks alakriteeriumiks, kusjuures vaidluse all on üksnes alakriteeriumide a) ja b) kohaldamine.

17. Hindamiskriteeriumi *Äriplaani* alakriteeriumi a) *Sihtturu ülevaade ja pakkuja fookusgruppide kirjeldus* kohta on Hankija kehtestanud Hindamismetoodikas järgmise hindamise kirjelduse: *Maksimaalsed väärtuspunktid saab pakkumus, milles on nähtav pakkuja selge arusaam sihtturust, mis võtab arvesse kohalikku eripära. 50% maksimaalsetest väärtuspunktidest saab pakkumus, milles esineb ülaltoodud kirjelduses puudujääke.*

Selle alakriteeriumi alusel oli Hankijal võimalik pakkumusele anda maksimaalselt 5

⁴ Vt Kolmanda isiku pakkumuse dokument 10_1_01 AP GSE FLEET EST lk 12.

väärtuspunkti ning nii Vaidlustaja, kui Kolmanda isiku pakkumust on Hankija hinnanud maksimaalselt võimaliku 5 väärtuspunktiga.

17.1. Protokollis põhjendab Hankija Kolmanda isiku pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi a) alusel maksimumpunktidega (5) järgmiselt: *Pakkumuses on nähtav pakkuja selge arusaam sihtturust, mis võtab arvesse kohalikku eripära. Realistlik plaan klientide teenindamiseks kohalikul turul. Pakkuja kirjeldab mh, et ettevõtete ühendus teenindab enamikku Tallinna lennujaama klientidest juba mujal lennujaamades, laialdane kogemus võimaldab rakendada parimaid praktikaid.*

17.2. Vaidlustuses leiab BGS, et hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi a) alusel on Kolmanda isiku pakkumust hinnatud põhjendamatult kõrgelt, kuna BGS-il on oluliselt paremad teadmised sihtturust ja ümbritsevatest turgudest, kui Kolmandal isikul ning BGS on osalenud aktiivselt hankemenetluses (tutvumisvisiit Tallinna lennujaama), milles Kolmas isik ei osalenud (vt käesoleva otsuse p 5.3.1).

17.3. Hankija on hinnanud Vaidlustaja pakkumust maksimumpunktidega ning see ei ole vaidluse all, kuid Hindamismetoodikast ei tulene, et hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi a) alusel võiks maksimumpunktid saada vaid üks pakkumus. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et asjaolu, et Vaidlustajal on pikaajaline Balti regioonis tegutsemise kogemus ning vastavalt teadmised kohalikest oludest, ei saa iseenesest välistada teistele pakkumustele kõnealuse alakriteeriumi alusel maksimumpunktide omistamist, kui pakkumus Hankija hinnangul seda väärib. Vaidlustuskomisjon on tutvunud Kolmanda isiku äriplaaniga⁵ ning leiab, et Hankija hinnang Kolmanda isiku pakkumusele, käsitleva alakriteeriumi osas, on põhimõtteliselt õige. Arusaama sihtturust on võimalik omandada ka sellel vahetult tegutsemata. Kuigi Kolmandal isikul puudub tegevuskogemus Eestis, teenindab ettevõtja valdavalt enamust Tallinna lennujaamas tegutsevatest lennufirmadest mujal. Vaidlustaja poolt rõhutatud asjaolu, et Kolmas isik ei osalenud tutvumisvisiidil Tallinna lennujaama, ei oma pakkumuste hindamise juures mingit tähtsust.

18. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija on hinnanud Kolmanda isiku pakkumust hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi a) alusel õiguspäraselt, kooskõlas Hindamismetoodikaga ning lähtudes Kolmanda isiku pakkumuses esitatud andmetest.

19. Hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteerium b) on sõnastatud järgmiselt: *Väärtuspakkumuse kirjeldus koos tervikliku teenuste loeteluga, mida pakkuja plaanib lennujaamas pakkuja (võttes aluseks direktiivi 96/67/EÜ Lisas loetletud teenused ning vajadusel täiendades seda selgitavate kommentaaridega) ja teenuste esialgselt planeeritud hinnastamismudeli selgitus.*

Selle alakriteeriumi kohta on Hankija kehtestanud Hindamismetoodikas järgmise hindamise kirjelduse: *Maksimaalsed väärtuspunktid saab pakkumus milles on selgelt ja arusaadavalt kirjeldatud väärtuspakkumus, terviklik teenuste loetelu on mitmekülgne ja loob lennujaama kasutajatele lisandväärtust ning teenuste hinnastamismudel on loogiline ja realistlik ning koosõlas finantsproгноosiga. 50% maksimaalsetest väärtuspunktidest saab pakkumus, milles esineb ülaltoodud kirjelduses puudujääke.*

Selle alakriteeriumi alusel oli Hankijal võimalik pakkumusele anda maksimaalselt 10 väärtuspunkti ning nii Vaidlustaja, kui Kolmanda isiku pakkumust on Hankija hinnanud maksimaalselt võimaliku 10 väärtuspunktiga.

19.1. Protokollis põhjendab Hankija Kolmanda isiku pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi b) alusel maksimumpunktidega (10) järgmiselt: *Selgelt ja arusaadavalt on kirjeldatud väärtuspakkumus. Terviklik teenuste loetelu on mitmekülgne ja loob lennujaama kasutajatele lisandväärtust, kuigi võrreldes teiste pakkumustega, pakutakse vähem teenuseid. Hinnastamismudel on loogiline ja realistlik ning kooskõlas finantsproгноosiga.*

19.2. Vaidlustuses leiab Vaidlustaja, et hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi b) alusel on Kolmanda isiku pakkumust hinnatud põhjendamatult kõrgelt, kuna üksnes BGS pakkus Riigihankes tankimisteenust (vt käesoleva otsuse p 5.3.2).

⁵ Vt Kolmanda isiku pakkumuse dokument 10_1_02 AP Business Plan EST.

19.3. Hankija on hinnanud Vaidlustaja pakkumust maksimumpunktidega ning see ei ole vaidluse all, kuid Hindamismetoodikast ei tulene, et hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi b) alusel võiks maksimumpunktid saada vaid üks pakkumus. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et Kolmanda isiku pakkumuses ei ole puudujääke, mille puhul oleks põhjendatud pakkumuse hindamine hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi b) alusel 5 punktiga (vt käesoleva otsuse p 19). Tankimisteenuse sisaldumine Vaidlustaja pakkumuses on Hindamismetoodika mõttes lihtsalt ühe teenuse täiendav pakkumine ning Hankijal ei ole sellest tulenevalt kohustust hinnata pakkumusi, kus seda teenust pole pakutud, madalamate väärtuspunktidega.

20. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija on hinnanud Kolmanda isiku pakkumust hindamiskriteeriumi *Äriplaan* alakriteeriumi b) alusel õiguspäraselt, kooskõlas Hindamismetoodikaga ning lähtudes Kolmanda isiku pakkumuses esitatud andmetest.

Vaidlustaja pakkumuse hindamine hindamiskriteeriumi *Töötajad* alusel

21. Hindamiskriteeriumi *Töötajad* kohta on Hindamismetoodikas esitatud järgmine nõue, mis puudutab esitatavaid andmeid: *Pakkuja esitab andmed organisatsiooni organisatsiooni struktuuri ja rollide kohta, kirjeldab teenuse osutamiseks vajalike töötajate sisse-elamise ja koolitusplaani.*

Väärtuspunktide andmise kord selle hindamiskriteeriumi alusel on Hindamismetoodika kohaselt järgmine:

1) 10 punkti - *Organisatsiooni struktuur ja rollid on arusaadavad. Töötajate sisse-elamine ja koolitamine on korraldatud arusaadavalt, uuenduslikult ja/või motiveerivalt, ja pakkuja kirjelduse põhjal tekib veendumus, et see sobib hästi nõutavate tööülesannete edukaks täitmiseks. Arvestatud on töötajate karjäärivõimaluste ja roteerumisega. Kirjeldatud on põhjalikult töökeskkonna järjepideva parendamise tegevused ja tegevuskava ning töötajate rahulolu hindamise põhimõtteid;*

2) 5 punkti - *Organisatsiooni struktuur ja rollid on arusaadavad. Töötajate sisse-elamine ja koolitamine on korraldatud arusaadavalt ja pakkuja kirjelduse põhjal tekib veendumus, et see on piisav nõutavate tööülesannete edukaks täitmiseks. Kuid hankijas ei teki veendumust, et tegevused on uuenduslikud ja/või motiveerivad. Kirjeldatud on töökeskkonna parendamise tegevused ja töötajate rahulolu hindamise põhimõtteid, kuid kirjeldus on üldsõnaline või jääb osaliselt arusaamatuks, kuidas tegevused aitavad kaasa eesmärkide täitmisele.*

Hankija on omistanud Vaidlustaja pakkumusele hindamiskriteeriumi *Töötajad* alusel 5 väärtuspunkti, põhjendades seda järgmiselt: [---] *Kirjelduses ei sisaldu töökeskkonna järjepideva parendamise tegevused ja tegevuskava ning töötajate rahulolu hindamise põhimõtteid. Seega pakkumus vastab osaliselt 10 väärtuspunktile ja osaliselt 5 väärtuspunktile ning kooskõlas hindamismetoodika punktiga 3.6 saab pakkumus 5 punkti (vt ka käesoleva otsuse p 5.4).*

21.1. Andmed, mille alusel Hankija hindas Vaidlustaja pakkumust hindamiskriteeriumi *Töötajad* alusel on esitatud BGS-i pakkumuses, väga mahukas (112 lk) dokumendis *Töötajad*⁶.

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et BGS-i pakkumuse dokumendis *Töötajad* ei ole toodud tegevusi ja tegevuskavasid töökeskkonna järjepidevaks parendamiseks ning töötajate rahulolu hindamise põhimõtteid, mille ebatäielik esitamine (ilmselt ka esitamata jätmine) oli Hindamismetoodika kohaselt pakkumuse 5 punktiga hindamise aluseks.

21.2. Vaidlustuses on BGS toonud välja rea asjaolusid, mis Vaidlustaja kinnitusel tõendavad, et BGS paneb rõhku töötajate kaasatusele, soodustustele jms (vt käesoleva otsuse p 5.4), viitamata seejuures siiski, kus BGS-i pakkumuses need aspektid kajastuvad. Vaidlustuskomisjon ei saa välistada, et BGS-i väga mahukas pakkumuses (58 dokumenti ning sadu lehekülgi teksti) esineb viiteid ka vaidlustuses välja toodud aspektidele, kuid isegi siis, kui arvestada vaidlustuses toodud viiteid, ei vasta need Hindamismetoodika nõudele [---] *Kirjeldatud on põhjalikult töökeskkonna järjepideva parendamise tegevused ja tegevuskava ning töötajate rahulolu hindamise põhimõtteid*, mis on selle hindamiskriteeriumi alusel 10 väärtuspunkti andmise aluseks.

⁶ Vt Vaidlustaja pakkumuse dokument 10_1_3 Töötajad.

22. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija on hinnanud Vaidlustaja pakkumust hindamiskriteeriumi *Töötajad* alusel kooskõlas Hindamismetoodikaga ning lähtudes BGS-i pakkumuses esitatud andmetest, põhjendatult 5 väärtuspunktiga.

Kolmanda isiku pakkumuse hindamine hindamiskriteeriumi *Lisandväärtus* alusel

23. Hindamiskriteeriumi *Lisandväärtus* kohta on Hindamismetoodikas esitatud järgmine nõue, mis puudutab esitatavaid andmeid: *Pakkuja kirjeldab vabas vormis millist lisandväärtust ta teenuse osutamisega plaanib luua.*

Väärtuspunktide andmise kord selle hindamiskriteeriumi alusel on Hindamismetoodika kohaselt järgmine:

1) 10 punkti - *pakkuja on lisandväärtuse loomise läbi mõelnud ja kirjeldanud. Hankija on arvamisel, et kirjeldatud lisandväärtus tõstab teenuse kvaliteeti ja aitab kaasa lennujaama positiivse kuvandi edendamisele;*

2) 6 punkti - *pakkuja on lisandväärtuse loomist kirjeldanud. Hankija on arvamisel, et kirjeldatud on lisandväärtusi, mille kasulikkus teenuse kvaliteedi tõstmise ja lennujaama positiivse kuvandi edendamise osas on mõnes üksikus aspektis ebaselge või küsitav;*

3) 2 punkti - *pakkuja on lisandväärtuse loomist minimaalselt kirjeldanud. Hankija on arvamisel, et lisandväärtuse tekkimine esitatud kirjelduse alusel on kaheldav või vähetõenäoline.*

Selle hindamiskriteeriumi alusel oli Hankijal võimalik pakkumusele anda maksimaalselt 10 väärtuspunkti ning nii Vaidlustaja, kui Kolmanda isiku pakkumust on Hankija hinnanud maksimaalselt võimaliku 10 väärtuspunktiga.

23.1. Protokollis põhjendab Hankija Kolmanda isiku pakkumuse hindamist hindamiskriteeriumi *Lisandväärtus* alusel maksimumpunktidega (10) järgmiselt: *Pakkuja kirjeldab lisandväärtusi, sh innovatsiooni, digitaliseerimine, laia võrgustiku kasu, koostöö, spetsiaalse veebirakenduse kasutamine teenuse osutamisel. Hankija on arvamisel, et pakkuja tegevus tõstab teenuse kvaliteeti ja aitab kaasa lennujaama positiivse kuvandi edendamisele.*

23.2. Vaidlustuses leiab Vaidlustaja, et hindamiskriteeriumi *Lisandväärtus* alusel on Kolmanda isiku pakkumust hinnatud põhjendamatult kõrgelt, kuna BGS-i pakkumus annab mitmes valdkonnas suuremat lisandväärtust, eelkõige seoses Balti regiooni ja Skandinaavia kogemusega, tankimisteenuse pakkumisega ning BGS-i teenindatavate lennukite väljumiste täpsusega (vt käesoleva otsuse p 5.5).

23.3. Hankija on hinnanud Vaidlustaja pakkumust maksimumpunktidega ning see ei ole vaidluse all, kuid Hindamismetoodikast ei tulene, et hindamiskriteeriumi *Lisaväärtus* alusel võiks maksimumpunktid saada vaid üks pakkumus. Vaidlustuskomisjon on tutvunud Kolmanda isiku pakkumuses esitatud dokumendiga *Lisaväärtus*⁷ ning Vaidlustaja pakkumuse dokumendiga *Lisaväärtused*⁸ ja leiab, et Hankija hinnang Kolmanda isiku pakkumusele käsitleva alakriteeriumi osas on põhimõtteliselt õige. Vaidlustaja ja Kolmas isik esitavad oma pakkumustes lisandväärtustena osalt kokkulangevaid, kuid valdavalt siiski erinevaid tugevusi, mida nad hindavad enda pakkumuses lisandväärtuseks, kuid see ei välista, et mõlemad pakkumused võiksid käsitletava hindamiskriteeriumi alusel saada maksimumpunktid, kui pakkumused Hankija hinnangul seda väärivad. Vaidlustuskomisjon märgib, et selle hindamiskriteeriumi puhul rõhutab Hindamismetoodika punktide andmise alusena eriti Hankija (s.o Hankija tööühik) otsustusõigust - *Hankija on arvamisel, et [---]*. Vaidlustaja pakkumuses lisaväärtustena esitatud tugevused, sh vaidlustuses rõhutatud tankimisteenuse osutamine, teenuse usaldusväarsus ning ettepanek seadmete ühiskasutuseks teise maapealse teenindamise ettevõtjaga ei too kaasa puudujääke Kolmanda isiku pakkumuses, mille tugevused Hankija on Protokollis välja toonud (vt käesoleva otsuse p 23.1). Vaidlustuskomisjoni hinnangul vastab Kolmanda isiku pakkumus hindamiskriteeriumi *Lisandväärtus* puhul 10 väärtuspunkti andmise kriteeriumile - *pakkuja on lisandväärtuse loomise läbi mõelnud ja kirjeldanud. Hankija on arvamisel, et kirjeldatud lisandväärtus tõstab teenuse kvaliteeti ja aitab kaasa lennujaama positiivse kuvandi edendamisele.*

24. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija on hinnanud Kolmanda isiku pakkumust hindamiskriteeriumi *Lisandväärtus* alusel õiguspäraselt, kooskõlas

⁷ Vt Kolmanda isiku pakkumuse dokument 10_1_07 AP Added value EST.

⁸ Vt Vaidlustaja pakkumuse dokument 10_1_7 Lisaväärtused.

Hindamismetoodikaga ning lähtudes Kolmanda isiku pakkumuses esitatud andmetest.

Konsulterimine lennujaama kasutamise komiteega LennS § 50³⁴ lg 4 alusel

25. Vaidlustaja väitel on Hankija rikkunud LennS § 50³⁴ lg-s 4 sätestatud nõudeid, mille kohaselt enne konkursi võitja valimist tuleb konsulteerida lennujaama kasutamise komiteega. Vaidlustuskomisjon Vaidlustajaga ei nõustu.

25.1. LennS § 50³⁴ lg 4 teine lause sätestab, et *Riigi Tugiteenuste Keskus konsulteerib enne konkursi võitja valimist lennujaama haldaja ja lennujaama kasutajate komiteega.*

Hindamismetoodika p 5 kehtestab, et *tulenevalt LennS § 50³⁴ lõikest 4 konsulteerib hankija enne eduka pakkumuse valimist lennujaama haldaja ja lennujaama kasutajate komiteega. Lennujaama haldajal ja lennujaama kasutajate komiteel on nõuandev roll. Nende seisukohti võetakse arvesse ulatuses, mis ei lähe vastuollu hindamismetoodikaga.*

Seega ei saa olla vaidlust, et Riigi Tugiteenuste Keskusel oli Hankijana kohustus enne eduka pakkuja valimist konsulteerida ka lennujaama kasutajate komiteega. Samas ei sätesta LennS ega Hindamismetoodika, millises vormis konsulteerimine lennujaama kasutajate komiteega peab toimuma. LennS ei sätesta ka lennujaama kasutajate komiteega läbiviidud konsultatsiooni õiguslikku sisu ega tähendust. Hindamismetoodika p-i 5 kohaselt on lennujaama kasutajate komiteel nõuandev roll.

25.2. Protokolli preambuli teises lõigus on märgitud: *Vastavalt Lennundusseaduse §-st 50³⁴ lg 4 konsulteeris Riigi Tugiteenuste Keskus maapealse teenindaja valimisel enne konkursi võitja valimist lennujaama haldaja ja lennujaama kasutajate komiteega ning võttis pakkumuste hindamisel arvesse talle esitatud seisukohti.* Vastuses vaidlustusele kinnitab Hankija samuti, et on lennujaama kasutajate komiteega konsulteerimise kohustuse täitnud.

25.3. Hankija vastusele vaidlustusele tõendina lisatud e-kirjast nähtub, et 08.05.2024. a on AS-i Tallinna Lennujaam esindaja pöördunud Riigi Tugiteenuste Keskuse nimel Tallinna lennujaama kasutajate komitee liikmete poole ning teavitanud neid LennS § 50³⁴ lg-s 4 sätestatud konsulteerimise algusest seoses Riigihankes eduka pakkuja valimisega. Konsulteerimisperioodi lõpuks oli määratud 28.05.2024. a. Kirjas teavitati pakkujatest ning näidati, kelle poole tuleb (soovi korral) pakkumustega tutvumiseks pöörduda. Samas teavitati, et arvamuse andmine ei ole kohustuslik.

Eeltoodust nähtub, et Hankija on pöördunud LennS § 50³⁴ lg 4 alusel ettenähtud konsulteerimiseks lennujaama kasutajate komitee liikmete poole. Seega ei ole õige Vaidlustaja väide, et Hankija ei ole täitnud oma kohustust konsulteerida lennujaama kasutajate komiteega.

25.4. Vaidlustuskomisjonile ei ole teada, kas lennujaama kasutajate komitee liikmed esitasid oma seisukohti ning kui jah, siis milliseid. Nende asjaolude väljaselgitamine ei ole aga käesolevas vaidlustusmenetluses vajalik, kuna Vaidlustaja väitel seisneb Hankija rikkumine selles, et Hankija ei ole enne konkursi võitja valimist lennujaama kasutajate komiteega konsulteerinud. 08.05.2024. a e-kiri tõendab, et Hankija on seda siiski teinud, seega Vaidlustaja väidetud õigusrikkumist Hankija tegevuses ei esine.

26. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus AVIATION GROUND HANDLING SERVICES pakkumuse edukaks tunnistamiseks on kooskõlas RHS § 117 lg-ga 1 ning alused selle kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

Vaidlustusmenetluse kulud

27. Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

27.1. Hankija ja Kolmas isik ei ole esitanud taotlust lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks.

27.2. Vaidlustaja kulud vaidlustusmenetluses jäävad Vaidlustaja kanda.

Taivo Kivistik
(allkirjastatud digitaalselt)